

Interview met:

Joep van Leeuwen

Stap voor stap van lineair naar circulair

Oude rioolbuizen, stoepranden, betontegels, klinkers en prullenbakken; ze blijven over bij rioolvervangings- en herinrichting van een straat. Meestal gingen deze materialen rechtstreeks richting puinbreker of afvalberg. Maar dat verandert. Inmiddels kijken ze bij de gemeente Rotterdam goed hoe deze en andere spullen uit de buitenruimte nog een tweede en zelfs derde leven kunnen krijgen. En adviseur **Joep van Leeuwen** is daar volop mee bezig.

Tekst door Chris van Es

Tweede en derde leven

'Tot voor kort was de afspraak dat materialen die overbleven na rioleringswerkzaamheden naar de aannemers gingen waar we mee samenwerken', vertelt Joep. 'Die konden ze vervolgens afvoeren. Dat willen we veranderen. Nu blijft de gemeente de eigenaar van deze overvloedige materialen en ik zet me ervoor in om ze een tweede of derde leven te geven. Dat kan zijn door ze te gebruiken in dezelfde functie waar ze voor bedoeld zijn, maar als dat niet kan kunnen we ze ook op een andere slimme manier benutten. En dan het liefst zo duurzaam mogelijk.'

Hij geeft graag een voorbeeld. 'Neem nu oude rioolbuizen. Vroeger gingen die naar een puinbreker en werden ze verpulverd. Nu is onze eerste stap om de kwaliteit van deze buizen te benutten: ze zijn groot, zwaar en hol. Dat maakt ze geschikt om in de rivier te dienen als dam of golfbrekers. Zo hebben we ze gebruikt om een natuurlijke oever aan te leggen.'

Joep is er best trots op. 'Het is misschien niet het meest duurzame of circulaire, maar bood ons wel de mogelijkheid te leren hoe we onze werkwijze kunnen veranderen. Als het werkt, dan kunnen we opschalen. Lukt het niet, dan kunnen we die ervaring gebruiken om te kijken hoe we het dan wel kunnen oplossen, bijvoorbeeld met behulp van studenten van de Erasmus Universiteit of de Hogeschool Rotterdam.'

We moeten simpel beginnen en stap voor stap de lat hoger leggen. Onderzoeken welke manieren van hergebruik het meest duurzaam zijn, maar ook hoe je materialen veilig kunt hergebruiken.

Joep van Leeuwen werkt inmiddels 33 jaar voor de gemeente Rotterdam en is adviseur bij het Ingenieursbureau van Stadsontwikkeling. Sinds een maand of tien is hij opgavecoördinator Circulair. 'Het is mijn opdracht om binnen de werkzaamheden van het Ingenieursbureau een doorbraak te realiseren van lineair naar circulair werken. Dat is een continu proces. Voor Buitenwerk Samen Sterk werk ik nauw samen met Alexander van Leersum, de programmamanager Circulair Bouwen binnen het Ingenieursbureau.'

Matchen van vraag en aanbod

Maar waar sla je materialen zo lang op totdat ze elders kunnen worden gebruikt? En hoe breng je vraag en aanbod bij elkaar? Ook daaraan wordt binnen Buitenwerk Samen Sterk gewerkt. Joep: 'We zoeken nu naar locaties voor de opslag van materialen. In de stad is dat lastig. Daar is de ruimte hard nodig voor bijvoorbeeld woningbouw.'

Het vinden van ruimte voor opslag kunnen we als gemeente niet alleen. Daarom zoeken we nu samenwerking met marktpartijen.

Zo was ik onlangs op bezoek bij de Urban Miner van Dura Vermeer. Dat beschouwt de hele stad als mijngebied, waar je bij de sloop van gebouwen materialen kunt terugwinnen. Zij slaan dat op een centrale plek, in de Urban Miner, op.'

Maar liever nog dan de materialen op te slaan, ziet Joep ze zo snel mogelijk weer op een nieuwe plek. 'Daarvoor werken we aan een digitale marktplaats', vertelt Joep. 'Om daarin de data te verwerken van de rioleringswerkzaamheden die gepland staat, inclusief de materialen die daarbij naar verwachting vrijkomen met gegevens als de hoeveelheden, verwachte kwaliteit en transportafstanden.'

Voor geplande buitenruimteprojecten kunnen projectleiders via zo'n systeem bijvoorbeeld een zoekopdracht geven, contact zoeken en afspraken maken over hergebruik. Dan kun je op termijn ook plannings op elkaar afstemmen, zodat er minder opslag nodig is en minder transport.'

Omslag in denken

Maar er is vooral een omslag in denken nodig, benadrukt Joep.

'We zijn er zo aan gewend geraakt dat we altijd alles nieuw kunnen aanschaffen. Dan is kijken naar hergebruik een hele verandering. En daarvoor is ook nodig dat we minder projectmatig werken en denken en meer kijken naar een systeembenadering.'

Om materialen te kunnen hergebruiken moeten ze zorgvuldig worden ontmanteld. Voor de aannemer is dat een knelpunt, omdat dat meer tijd en dus geld kost. Deze meerkosten zijn meestal niet gedekt. Bij hergebruik is de partij die de spullen kan gebruiken juist minder geld kwijt.

We moeten een model ontwikkelen waarbij de ene aannemer door de andere gecompenseerd wordt voor de extra stappen die hij moet zetten. Daarvoor zouden we over de begrenzings van een project heen moeten kunnen kijken. Dus moet je afstappen van de oude werkwijze en uitdagingen en risico's aangaan.'

Inspirerend

Joep ziet om zich heen verschillende inspirerende initiatieven met hergebruik. 'Neem nu de pilot Honkbal op Zuid. Hierbij is de kantine van een honkbalvereniging opgeknapt met tweedehands materialen. En de plannen voor de Upcycle Mall. Particulieren kunnen daar straks restmaterialen inleveren, waar creatieve ondernemers dan weer producten van kunnen maken. Een mooi initiatief dat nog in de planfase zit.

Maar sowieso heb ik bewondering voor collega's die van de gebaande paden afdalen en risico's nemen. Mensen die dat durven vind ik bewonderenswaardig.

'Om zaken anders in te richten zijn pioniers broodnodig.'

